

7. Prvé roky

Moje zlé sny sa stali časom pravidelnými.

Vídavala som v nich maďarské pochody smrti, úbožiacov, ktorí sa v treskúcej zime potácajú zimnou krajinou bez jedla a bez vody, hnaní nemilosrdnými dozorcami. V mojich snoch sa zástup tiahol od Budapešti až po Viedeň, kde masa ľudí záhadne prepadávala do akéhosi strašného, všetko požierajúceho krátera.

Vídavala som baraky Osvienčimu, v ktorých sa na trojposchodových posteliach tiesnili také vychudnuté kostry, až som nedokázala rozlíšiť, či som v mužskom baraku alebo ženskom. Počula som šialený krik z lekárskeho baraku, kde vykonávali pokusy na živých ľuďoch s cieľom obmedziť rozmnožovanie podradných rás. Videla som ženy, ktoré sa pokúšali sterilizovať jodipínom, ako sa po jeho vstreknutí do maternice v krčoch a vysokej horúčke zmietajú na zemi, a neželajú si už nič, len aby ich vyslobodila milosrdná smrť.

Vídavala som buldozéry, ktoré odhŕňali mŕtvolu kosť a koža, aby sa na dvore koncentráku v Bergen Belsene urobilo miesto pre nové.

Videla som vitríny, ktoré po vojne postavili v Osvienčime. Boli v nich poukladané kusy šatstva obetí, aby sa pripomenulo, že šlo o celkom konkrétnych ľudí. V mojom sne som vždy došla až k vitríne s detskými vecami, kde boli vystavené detské topánočky... a tam som sa vždy prebúdzala celá rozrušená.

*

Vtedy sa dvíham z postele a odchádzam do kuchyne zapáliť si. Niekedy sa prebudí aj Milan: „Zasa nevieš spať?“

Nechce sa mi preberať s ním príčinu mojich ťažkých snov, naopak, aj v bežnom živote robím všetko preto, aby sme sa o podobných veciach už nebavili.

„Ja sa ti čudujem,“ vchádza do mňa zlosť, keď opakovane pristihnem Milana pri televízii, ako sleduje dokument z obdobia druhej svetovej vojny. O maršalovi Rommelovi, o bitke pri Stalingrade či koncentračnom tábore v Terezíne.

„Film si so mnou nepozrieš ani za svet,“ krútim hlavou a postavím sa pred obrazovku, „no takéto hrôzy vždy objavíš.“

Podotýkam, že máme dohromady štyri televízne kanály. Československú televíziu 1 a 2, Maďarskú televíziu 1 a 2, ktorú väčšinou pozerám iba ja. Teda, ak na nej nedávajú nejaký dokument s historickým alebo politickým podtextom, ako práve teraz.

„Filmy, čo vyberáš, ma nezaujímajú. Všetko sú to romantické blbosti,“ odvrkne Milan zlostne, lebo mu zacláňam.

Chvíľu zvažujem, že mu na revanš telku just vypnem, no potom iba stíšim zvuk: „Veď na svete je toľko krás a všetci žijeme len raz, tak prečo by sme sa mali neustále vracat' k tým hrôzam?“

„Tieto veci treba stále pripomínať...“

„Ale hádam nie nám! My to už všetko ovládame!“ skočím mu do reči.

„...pre poučenie všetkých ďalších generácií.“

„Máš pravdu,“ už kričím. „Chod' sa pozrieť, či má aj sused Kočiš naladený tento program!“

„Joj!“ zašermuje rukami. „Ku Kočišovi nejdem! Vieš, aký je žiarlivý!“

Viem. Kočič, bývajúci oproti, aj minule vyhodil z bytu inštalatéra, ktorého tam našiel, keď prišiel domov. Samozrejme, neobišlo sa to bez kriku na celý dom. Aj ja som zo zvedavosti otvorila vchodové dvere, lebo som sa chcela pozrieť, čo nám tak do nich buchlo.

Inštalatérova kabela s náradím, ktorú za prchajúcim zúriivo hodil sused.

„Skús iného suseda! Máme ich dost,“ nedám sa odvieť od témy.

„Čo ti tak vadí? Veď som si to zapol pre seba,“ prejde do protiútoku.

„Ja si nechcem stále niečo pripomínať! Raz mi z toho preskočí!“

„Vieš, čo? Choď žehliť alebo niečo podobné.“

„Včera som všetko vyžehlila.“

„Tak urob nejakú večeru.“

„Budú párky!“

„Deti nič nepotrebuju?“

„A čo som ja v tomto dome? Slúžka?“

„To nevravím, iba ty sa stále sťažuješ, koľko máš práce. Teraz nemáš?“

„Nemám!“ Čoby nie, našla by sa, ale aj tak.

„Nechaj ma chvíľu na pokoji. Už si mi aj tak prekecala desať minút z programu.“

„Nanajvýš tri!“

„Dobre, dobre. Mimochodom, Katka volala, kým si bola v obchode. Máš jej čo najskôr zavolať.“

Odchádzam z obývačky a dvere za sebou privriem trochu razantnejšie. Nechcem počuť ani sprievodný komentár toho dokumentu, ja mu totiž rozumiem.

A nech si Milan nemyslí, že mal posledné slovo.

*

Kým sme ešte nemali Miriamu, Katka nám bola viackrát postrážiť Danka. Raz sme boli cez víkend na Šírave, raz v kine na Jakubiskovom filme Tisícročná včela. Ponúkla sa aj potom, čo sme mali už dve deti, a tak sme raz zašli na ples, čo skončilo fiaskom. Ja som sa na ples chystala ostošeť, no Milan súhlasil iba kvôli mne, aj to so zaťatými zubami: „Nechcem chodiť na také akcie. Sú o ničom.“

„Ako môžeš povedať niečo také?!“ Vzdúva sa vo mne toľko pocitov, až na chvíľu onemiem. Ale skúsím mu to vysvetliť: „Vieš, tanec je prejav radosti zo života.“

„Viem. Aj židovskí muži radi tancujú. Okrem mňa.“

„Ty tam budeš predsa tancovať so mnou! *So mnou*, rozumieš?“ Nenápadne mu podsúvam myšlienku, že teraz nejde len o to, čo má alebo nemá rád on. Sme predsa dvojica, manželia!

„Počúvaj, prečo ti na tom tak záleží?“ položí otázku, hodnú analytika.

„Prečo, prečo. To je jednoduché. V mojom rodičovskom dome sa tiež často tancovalo. Už ako dieťa som sa zvrátila na parkete, pardon, na parketách.“

Chvíľu zvažuje, no potom s očividnou nechutťou súhlasí: „No dobre.“

Sotva však na plese dotancujeme tretí valčík, vyhlási: „Tlačia ma topánky.“

„Ako to? Veď sme ich kupovali spolu, máš správne číslo!“

„Aj tak ma tlačia. Poďme domov.“

„Nejdeme nikam,“ precedím cez zuby, „keď sme už raz tu. Keď ja to zvládam v týchto topánkach, pozri...“ nadvihnem si lem sukne, aby si všimol, že moje sandále majú desaťcentimetrový podpätk.

Vrhne krátky pohľad nadol a povie: „To je tvoja vec, ak si masochistka. Ja chcem ísť domov.“

„Povedz pravdu. Čo ti tu vlastne vadí?“ zasyčím.

„Tí ožrani, s ktorými sedíme pri stole.“

„Veď nemusíme s nimi držať krok.“

„No to nemusíme... Ale čím viac pijú, tým viac tárajú.“

„Tárajú?“

„Hej. Samé sprostosti.“

A je to vonku. Všimla som si už dávnejšie, že Milan, keď niekto v jeho prítomnosti *tára*, začína sotva badateľne fučať. Čím viac však dotyčný *tára*, tým sa stáva Milanovo fučanie nápadnejším, až nasleduje výbuch, ako keď vám vystrelí para z tlakového hrnca.

„Buď trochu tolerantnejší. Nemusí mať každý také encyklopedické znalosti ako ty.“

„Neznášam hlupákov.“

„Vydržme aspoň do dvanástej, prosím ťa. Ja by som si ešte chcela zatancovať.“

„No dobre. Tak kvôli tebe.“

Hudba sa odmlčí, vraciame sa k stolu. Sedíme pri ňom šiesti, tri páry. Manželky zo zvyšných dvoch párov si sadli k sebe, o niečom klebetia a cucajú šampanské. Ich chlapi si tiež presadli, aby nemuseli na seba kričať cez stôl. Urobili si pohodlie, prevesili saká cez okraj stoličiek. Jeden si poriadne uvoľnil kravatu, až mu spod rozopnutých gombíkov presvitá chlpatá hrud', druhému visí okolo krku rozopnutý motýlik. Objímajú sa okolo pliec, fajčia, nalievajú si vodku a bľabotavo diskutujú. Už zďaleka vidím, že sú do témy riadne zažratí, tak len dúfam, že preberajú šport, a nie politiku. Čo sú podľa mňa dve hlavné témy, do ktorých sa slovenskí muži púšťajú, keď sú pod parou.

Sadáme si na voľné dve miesta, keď zachytím z ich rozhovoru slová: „ešte mohol chvíľu vydržať... aby ich zlikvidoval viac...“. Začína sa mi vytvárať husia koža a ťahám Milana preč od stola: „Podme si zafajčiť na terasu.“

Neskoro. Útržky z rozhovoru zachytil aj on a skenuje tých dvoch ako Schwarzenegger v prvom diele Terminátora. Bez pohybu, čeľuste napnuté, oči zaostrené. Ešte nefučí.

„Ako ste to mysleli?“ osloví zrazu chlapíkov.

„Ale... bavíme sa o Rómoch,“ odpovie jeden.

„Že to Hitler mohol ešte tak rok-dva vydržať,“ dopovie druhý.

„A to vravíte len tak?“ Milanovi sa začína v očiach nebezpečne blýskať. Terminátor ďalej skenuje, ale ešte stále nefučí.

„Podme si zafajčiť,“ opakujem, chytám ho za rukáv saka a pokúšam sa zdvihnúť ho zo stoličky.

„Nie len tak. Sú-súkromne, chápete,“ začká sa chlapíkovi.

„Spálil by viac Židov aj Rómov,“ kontruje druhý.

„Dnes by tej pliahy bo-bolo menej,“ dokončí prvý.

Mám dojem, že Terminátor dokončil skenovanie. A už fučí.

„Podme domov!“ vykriknem.

„Nie ste vy náhodou tiež jeden z nich?“ začne znovu prvý.

„Vyzerá na to,“ druhý.

„Aj keď nemá taký ten nos ako-ko skobu.“

„Hm... a čo tu hľadáte?“ filozofuje druhý. „Vaši kamoši zaliezli do Izraela.“

„Ste slobo-bo-do-murár?“ pýta sa prvý.

„Učiteľ,“ vyhráknem zúfalo a naďalej sa pokúšam oddeliť Milana od stoličky.

„Ako inak. Tí sa vždy iba šptpr-prtajú v knihách,“ pokračuje prvý.

„Poctivo robiť sa vám nechce, čo? Na to máte tuším, vy Židia, pa-tent,“ druhý.

„*Koumáci* sú to, všetci. Vedia, ako z nás cicať krv...“ prvý.

„... a premeniť ju na peniaze,“ chce sa vlastnému vtipu druhý.

Dlho sa nesmeje, lebo Milanova pravačka sa vymrští a počujeme, ako otvorená dlaň plesne po jeho líci.

Puf. Facka ako z učebnice, iste fajne štipľavá, lebo chlapíkovi sa už na líci začína črtať obrys Milanových prstov.